

Není důvod k obavám „Díky pravidlům regulace, která náš úřad na začátku roku nastavil, neočekáváme výrazný cenový dopad na odběratele,“ říká k plánovaným změnám šéf ERÚ Jan Šefránek. Foto: Anna Boháčová, MAFRA

Za pět let přejdeme možná na dva tarify

„Transformace se netýká jenom energetiky, ale i našeho úřadu, který má nové kompetence,“ říká šéf Energetického regulačního úřadu Šefránek.

Dáša Hyklová
redaktorka
MF DNES

Současný tarifní systém v Česku je složitý a hlavně zastaralý. Zahrnuje několik desítek sazeb, řadu z nich už ani nelze sjednat. Energetický regulační úřad (ERÚ) proto připravuje zásadní změny. „Jde nám o spravedlivé nastavení plateb, kdy zákazníci nebudou doplácet na ostatní a bude jim umožněno využívat výhody moderní energetiky, pokud o ně budou mít zájem,“ říká v rozhovoru pro MF DNES Jan Šefránek, předseda Rady ERÚ. První změny pocítí už za dva roky podniky, domácnosti by po roce 2030 mohly přejít pouze na dva tarify.

Můžete popsat hlavní důvody, proč Česko již nemůže odkládat změny tarifní struktury? Současná tarifní struktura je opravdu zastaralá. Neodpovídá požadavkům, které mají zákazníci v současné době, a už vůbec ne budoucí podobě energetiky. Zásadní je motivovat odběratele elektřiny k efektivnímu využívání soustav. Jedině tak mohou ve výsledku všichni zaplatit méně. Nebudou pak totiž potřeba takové investice do soustav, jako kdyby ke změně tarifní struktury nedošlo. Také bych chtěl vyvrátit mýtus, který se často objevuje, a to, že tarifní struktura lidem automaticky zdraží elektřinu a navyšuje pro-

středky pro provozovatele soustav. To samozřejmě není pravda. Výnosy regulovaných společností jsou určeny metodikou cenové regulace, tarifní struktura je nijak neovlivňuje. Nám jde opravdu o to, aby byly platby nastavené spravedlivě, aby odběratelé platili náklady, které v síti skutečně vyvolávají, a aby nedopláceli na ostatní. **Kdy by ke změnám mělo dojít?** Změny tarifní struktury máme rozfázované. V první fázi přijdou změny na hladině vysokého napětí (VN) a velmi vysokého napětí (VVN), což jsou nejvyšší napěťové hladiny, kam je připojen průmysl a velcí odběratelé. Ty jsou již zanesené v naší legislativě, ve vyhlášce o pravidlech trhu s elektřinou, a budou platit od roku 2027. Až poté budou následovat změny na hladině nízkého napětí, kam jsou připojené domácnosti a malí podnikatelé. Bavíme se o období do roku 2030, o dobrovolném zapojení a pilotních projektech. Až po roce 2030 bude docházet k postupnému přechodu na nové tarify. O všem budeme všechny informovat v dostatečném předstihu. **Jako u každé změny však ne všichni budou spokojeni. Co zásadního lze od nové tarifní struktury očekávat?** Možná bych to vysvětlil na tom, co nás čeká v nejbližší době. Změny na vyšších napěťových hladinách mají již konkrétní podobu. Cílem je zefektivnění soustav a uvolnění nevyužívaných kapacit. Odhadujeme,

že se tím podaří uvolnit zhruba 3 000 MW, což ve výsledku představuje úsporu zhruba tři miliardy korun. To jsou prostředky, které zákazníci ušetří, respektive provozovatelé soustav je nebudou muset vynakládat oproti tomu, kdyby ke změně tarifní struktury nedošlo. Konkrétní dopady budou samozřejmě individuální. Lépe však na tom budou odběratelé, kteří přizpůsobí své chování a budou efektivně využívat nasmlouvanou kapacitu. Tito zákazníci mohou na změně tarifní struktury ušetřit. **A co se týče domácností?** Na návrhu intenzivně pracujeme a zatím je předčasně zacházet do podrobností. Podstatná pro konkrétní nastavení budou i data, která budeme mít k dispozici až po instalaci elektroměrů s dálkovým odečtem spotřeby v reálném čase. Půjde nám o spravedlivé nastavení plateb, kde zákazníci budou hradit to, co v soustavě opravdu vyvolají. Nebudou doplácet na ostatní a bude jim umožněno využívat výhody moderní energetiky, pokud o ně budou mít zájem. Zároveň půjde i o celkové zjednodušení systému, jelikož současný tarifní systém je velmi složitý. Zahrnuje několik desítek sazeb a řadu z nich už ani nelze u nových zákazníků sjednat. Ve finálním stavu po roce 2030 bychom tak mohli mít například dva tarify, které už nebudou závislé na tom, pro jaké spotřebiče domácnosti elektřinu využívají, ale jak ji využívají. Dojde tak k posílení technologické neutrality.

V minulosti navrhované změny neprošli například kvůli tzv. chalupářům. Ti měli sice malou spotřebu, ale silný jistič. Díky modernizaci energetiky podobné důvody již definitivně pomínu? Změna tarifní struktury opravdu není bojem proti určité skupině odběratelů, jak se mnohdy prezentuje, ale společnou snahou omezit plýtvání nevyužívanými kapacitami sítí. Skutečnou hrozbou je, že pokud změna nepřijde, budeme všichni platit více. Faktor chalupáři je přežitek, který se týkal snahy o změnu tarifní struktury někdy v roce 2016. Nyní se bavíme o změnách na nízkém napětí po roce 2030. Energetika se rychle mění a mění se i chování od-

„Tarifní systém zahrnuje desítky sazeb, řadu z nich už ani nelze sjednat.“

běratelů chalupářů. Řada z nich má na střeše fotovoltaiku, někteří sdílejí energii se svým bytem, který mají ve městě, také na to musí tarifní struktura reagovat.

Energetika v Česku prochází rozsáhlými proměnami. Jak na ně reaguje váš úřad? Viditelným průvodním jevem transformace je enormní nárůst připojovaných nových zdrojů. Za posledních pět let vzrostl jejich počet z přibližně 30 000 na více než 200 000. Další jsou připraveny v žádostech

o připojení. Navíc zákazníci využívají i další nové technologie a služby, ať už je to sdílení, akumulace, nebo flexibilita. To vše vyvolává potřebu rozvoje a modernizace soustav – jejich digitalizaci, automatizaci a posílení kapacit. K tomu musí ERÚ nastavit adekvátní podmínky. V průběhu následujících let budou zapotřebí významné investice do soustav. Díky pravidlům regulace, jež náš úřad na začátku roku nastavil, však neočekáváme výrazný cenový dopad na odběratele. Podle aktuálních předpokladů půjde o meziroční nárůsty regulované složky na úrovni inflace, maximálně o jedno až dvě procenta nad ní. Transformace se však netýká jenom energetiky, ale i našeho úřadu, který bude mít řadu nových kompetencí. Musí se tedy změnit. Chci, ať více komunikujeme a poskytujeme jasné a srozumitelné informace.

V souvislosti s transformací energetiky jsou často zmiňovány investice do nových sítí. Jak lze ohlídat, aby byly efektivní? Patří to mezi povinnosti našeho úřadu. Reaguje na to nová metodika cenové regulace na další období, které začne příští rok a bude trvat do roku 2030. Ta přináší řadu nových prvků, které mají právě za cíl regulaci zefektivnit a umožnit více kontrolních mechanismů na straně úřadu a minimalizovat dopady do cen. Jednou z novinek je tzv. motivační regulace, kde určitá část výnosů regulovaných společností bude navázána na to, jak budou plnit konkrétní ukazatele. Ty jsou individuální pro distributory elektřiny a plynu, pro provozovatele plynárenské i elektrizační soustavy a reagují na potřeby transformující se energetiky. Cílem je, aby sítě mohly uspokojit požadavky zákazníků. Tento nástroj dává větší možnosti zacílení

„Každý může za pár vteřin zjistit, jestli za energie platí dobrou cenu.“

a kontroly investic, než tomu bylo v minulosti. Zároveň jsme nastavili jasná pravidla pro uznávání dotací v rámci regulace. To také přispěje k tomu, aby regulované ceny nerostly nad nezbytně nutnou úroveň.

Na růst regulované složky energií reagují spotřebitelé citlivě. Přes to všechno, že analyzujete, počítáte a předvídáte, může přijít něco, co by mohlo opět zvýšit výrazně tuto cenu? Vycházíme ze současných dat a prognóz. Svět je ale složitější, než byl dříve, a řada věcí závisí na geopolitické situaci. Regulované ceny mohou být negativně ovlivněny neočekávaným nárůstem velkoobchodních cen energie, případně výrazným snížením spotřeby. V současné době však tomu nic nenásvědčuje a spotřeba energie naopak po letech propadů opět roste.

Zbytek ceny určují obchodníci. Jaké možnosti má váš úřad na ohlídání činnosti dodavatelů energií? Regulovaná složka tvoří u domácností zhruba polovinu z celkové ceny elektřiny, u plynu přibližně čtvrtinu. Zbýlá část ceny je ta obchodní, tj. neregulovaná, a u jednotlivých dodavatelů se liší. Pokud chce zákazník získat výhodnější nabídky, je velmi důležité, aby byl aktivní. Mým záměrem – a společnou snahou ERÚ – je a bude, aby mu k tomu náš úřad poskytl maximum informací a nástrojů. Na webu máme srovnávač nabídek elektřiny a plynu, který je velmi intuitivní, denně ho využívají stovky lidí. Po jednoduchém zadání základních informací, nebo nahrání faktury v PDF formátu, nabídne srovnání jednotlivých nabídek danému zákazníkovi na míru. Každý tak za pár vteřin může zjistit, jestli za energii v současné době platí dobrou cenu, nebo může naopak ušetřit. Zároveň dohlédneme na to, aby se dodavatelé ke svým klientům chovali férově, a tvrdě trestáme protispotřebitelské aktivity.

Loni jste udělili rekordní pokuty za porušování pravidel. Jaká je situace letos? Za minulý rok jsme za chování proti spotřebitelům uložili pokuty v celkové výši přes 14 milionů, což byl rekord za naši více než dvacetiletou historii. Vedle toho jsme udělili nejvyšší pokutu jednotlivému dodavateli, tento rekord už jsme ale letos stačili překonat. Za rok 2025 jsme již rozdali pravomocné pokuty za chování proti spotřebitelům ve výši přes devět milionů korun, což je více než za celý rok 2023. Na důkladné kontroly a postihy budeme klást důraz i nadále. Je důležité, aby se nekalé praktiky neopakovaly.

Profil
Ing. Jan Šefránek, Ph.D.

- Doktorské a magisterské studium absolvoval na Fakultě elektrotechnické ČVUT v Praze.
- Na Energetickém regulačním úřadě (ERÚ) pracuje od roku 2008, zastával pozici ředitele Sekce regulačních činností a mezinárodní spolupráce.
- V rámci ERÚ prošel různými útvary, vedl Oddělení strategie a inovací, Oddělení vědy a výzkumu nebo Oddělení statistiky a sledování kvality.
- Členem Rady ERÚ byl jmenován v září 2024.
- Předsedou Rady Energetického regulačního úřadu jej jmenovala vláda ČR na konci roku 2024.
- Funkce se ujal 1. ledna 2025.